

Lesmap

Indian Curry

Een dansvoorstelling van Natascha Pire en *fABULEUS*
ism. BOZAR STUDIOS (PSK)

Inhoud

Inhoud	2
Inleiding	3
LAST MINUTE	4
Productiegegevens	5
Op zoek naar India in Brussel	6
De taal van het lichaam	9
Nabespreking	14
Een interview met de choreografe	15
India zonder inenting(en) (recensie)	17
Over de makers	18
/ABULEUS	20

Inleiding

Beste leerkracht,

Binnenkort staat er voor u en uw leerlingen *Indian Curry* op het menu: een bijzondere dansvoorstelling met vijf Franstalige en vijf Nederlandstalige jongeren tussen 15 en 22 jaar. Voor deze voorstelling werkte het Leuvense jongerengezelschap /ABULEUS voor het eerst samen met BOZAR STUDIOS in het Paleis voor Schone Kunsten in Brussel. Choreografe Natascha Pire kreeg de opdracht een dansproductie te maken mét en voor jongeren met als thema India, als voorloper van het Indiafestival dat het Paleis voor Schone Kunsten gepland heeft in het najaar van 2006 (www.bozar.be). Het resultaat werd een pittige, poëtische voorstelling die flirt met yoga, trance en Kama Sutra.

Deze lesmap kan u helpen het theaterbezoek nog boeiender en aangenamer te maken voor uw leerlingen én voor uzelf. Voor de meeste jongeren zal het de eerste keer zijn dat ze zoiets als hedendaagse dans te zien krijgen. Logisch dus dat ze minder aanknopingspunten zullen vinden dan bijvoorbeeld in een film of een theaterproductie. *Indian Curry* mag dan wel toegankelijk zijn en op maat van jongeren, toch is het geen overbodige luxe dat u de voorstelling vooraf en eventueel ook nadien een beetje kadert. Het is ook veel interessanter om uw leerlingen in de klas aan het woord te laten, dan erop te rekenen dat ze hun ervaringen ‘spontaan’ wel zullen uitwisselen buiten de lessen. In de lesmap vindt u verschillende invalshoeken om jongeren meer vertrouwd te maken met het gegeven ‘dans’ of met de verschillende andere ingrediënten van deze productie.

Gehaaste leerkrachten die hopeloos achter staan op hun leerplan, vinden vooraan in de bundel LAST MINUTE informatie. Daarmee moet u in staat zijn in een mum van tijd de meest elementaire informatie aan de leerlingen mee te geven.

Verderop gaan we dieper in op de thematiek, het werkproces en op de vraag wat hedendaagse dans precies is. U beslist zelf hoeveel tijd u in de voorbereiding steekt en hoe (inter)actief u ze maakt. De vragenlijsten kunnen aanzetten geven voor een gesprek vooraf in de klas en/ of een nabespreking. Achteraan vindt u nog een interview met de choreografe, een boeiende recensie en achtergrondinformatie over de makers, de dansers en over /ABULEUS.

We zijn altijd heel benieuwd naar jullie reacties op de voorstelling. U kan uw bedenkingen (eventueel naar aanleiding van de nabespreking) altijd kwijt op de website (www.fabuleus.be) of op het onderstaande adres.

/ABULEUS
Stapelhuisstraat 13d
3000 Leuven

We wensen u en uw leerlingen alvast een intrigerende én veilige trip met *Indian Curry*.

LAST MINUTE

Indian Curry is een dansvoorstelling van Natascha Pire en fABULEUS over de zoektocht van 10 jongeren naar hun eigen India.

Het gezelschap

fABULEUS is een Leuvens gezelschap dat sinds 1995 dans- en theaterproducties maakt voor én door jongeren. Voor de creatie doen ze beroep op professionele choreografen of theatermakers. Voor *Indian Curry* werkte fABULEUS voor het eerst samen met BOZAR STUDIOS, het departement kunsteducatie van het Paleis voor Schone Kunsten in Brussel. De dansers werden in oktober 2005 uit een 70-tal jongeren geselecteerd na een intensieve auditie in Brussel: 5 Franstalige en 5 Nederlandstalige jongeren tussen 15 en 22 jaar met een uiteenlopende achtergrond en podiumervaring. Ook de repetities en de premièrevoorstellingen vonden plaats in een zaal van BOZAR. Het huidige decor is trouwens een knipoog naar de architectuur van die zaal. Choreografe Natascha Pire maakte eerder al twee andere dansproducties voor fABULEUS: *BBB & wasverzachter* (2002) en *Instant Karma* (2004).

Waarover?

In het najaar van 2006 staat India centraal in BOZAR. Natascha Pire kreeg de opdracht om rond dat thema met de jongeren te werken. Uiteindelijk is *Indian Curry* geen voorstelling over India geworden. Het is wel de vrucht van een zoektocht naar de mogelijke relatie tussen deze groep jonge mensen en India, of de dingen waar India in hun ogen - of bij uitbreiding misschien zelfs: in westerse ogen - voor staat. Uiteindelijk kwamen ze uit bij een thema dat in fABULEUS voorstellingen wel vaker opduikt: het zoeken naar en het aanvaarden van je eigen ik. In het westen wordt dit vaak met India geassocieerd, en het is nog steeds een aanleiding voor vele westerlingen om naar India te reizen. Of ze nu onderduiken in de psychedelische feestroes in Goa of gaan mediteren in de bergen van Noord-India.

Waar denken de leerlingen aan bij het thema India?

Welke associaties roept de titel Indian Curry op?

Een dansvoorstelling

Dansen maakt zonder twijfel deel uit van jongerencultuur, maar een dansvoorstelling is nog iets anders. Naar een dansvoorstelling kijk je anders dan naar een theatervoorstelling. Je kan heel actief kijken en je eigen web van verhalen rond de dansers weven. Of je kan je geest ontspannen en de beelden gewoon op je af laten komen. De dansstijl in *Indian Curry* kan je het best omschrijven als hedendaagse dans, wat op zich een erg vage term is. Het slaat op de smeltkroes van bewegingstalen waarmee choreografen zich vandaag de dag uitdrukken. Natascha Pire en de jongeren zijn duidelijk op zoek gegaan naar een gemeenschappelijke bewegingstaal, maar iedere jongere krijgt hier en daar de kans om zich uit te drukken in een stijl die hem/ haar het best ligt. En nu en dan gebruiken de dansers gewoon tekst om iets te vertellen.

Wie is er al eens naar een dansvoorstelling geweest? Welke soort dans?

Is elke vorm van beweging 'dans'? Waarom wel? Waarom niet?

Hoe lang duurt het?

1u20

Productiegegevens

Choreografie

Natascha Pire

Dans

Jérémy Olivier, Candice Sauveur, Oliver Roels, Bérangère McNeese, Pauline Demyttenaere, Isabelle Vandekerkhove, Mercedes Dassy, Thomas Vantuycom, Jolanda Luijten en Michiel Vandevelde

Tekstmateriaal

Randi De Vlieghe en de dansers

Dramaturgie

Peter Anthonissen

Scenografie (tourneeversie)

Manolito Glas

Coaching en workshops

Randi De Vlieghe, Dirk De Lathauwer, Jef Van gestel, Eva Baillieul

Techniek

BOZAR

Productieleiding

Veerle Van Schoelant

Productie

f/ABULEUS, in opdracht van BOZAR STUDIOS

Op zoek naar India in Brussel

Na *BBB & wasverzachter* (2002) en *Instant Karma* (2004) is *Indian Curry* de derde dansproductie van choreografe Natascha Pire bij fABULEUS. De opdracht voor de voorstelling kwam deze keer niet van fABULEUS zelf maar van BOZAR STUDIOS, de educatieve dienst van het Paleis voor Schone kunsten. Die wilde graag een jongerenproductie maken rond het thema 'India', naar aanleiding van het Indiafestival, dat er in het najaar van 2006 plaatsvindt.

Voor het eerst moest Natascha Pire werken rond een 'opgelegd' thema. Al snel werd duidelijk dat ze het onderwerp India niet al te letterlijk zou aanpakken. Op de volgende bladzijden komt u te weten, hoe ze er dan wel mee aan de slag ging en ook hoe de locatie van het project zijn sporen naliet. Hier en daar vindt u opdrachten of voorbeeldvragen voor de leerlingen. Die kunnen helpen bij de voorbereiding van het theaterbezoek. Het is aan u om in te schatten hoeveel informatie uw leerlingen op voorhand nodig hebben. Vaak is het interessanter om de informatie vooraf tot een minimum te beperken en de bespreking grotendeels achteraf te voeren. Achteraan in de lesmap vindt u nog een specifieke vragenlijst voor de nabespreking.

Op het eerste zicht

U kan de bespreking van *Indian Curry* beginnen door de flyer of de poster te tonen (het beeld is hetzelfde). Dat is het eerste wat mensen normaal gezien te zien krijgen van een voorstelling. De titel en de afbeelding scheppen al bepaalde verwachtingen.

Voorbeeldvragen

- *Wat zie je allemaal op de flyer? Wat verwacht je van de voorstelling, wanneer je de flyer ziet?*
- *Vind je de flyer aantrekkelijk? Zou je uit jezelf naar de voorstelling gaan kijken, wanneer je de poster op straat zou zien? Waarom wel (of waarom niet)?*
- *Wat betekent de titel, denk je?*
Tijdens de audities vroegen we de jongeren wat de titel *Indian Curry* voor hen betekende: een antwoord dat vaak terugkwam, was: "een smeltkroes", "een mix van verschillende soorten ingrediënten én mensen". Niet geheel toevallig werd de spelersgroep ook als dusdanig samengesteld.

Samen met de leerlingen kan je ook de informatie op de achterkant van de flyer doornemen. Heb je al een idee waar de voorstelling over gaat? Je kan ook de wijzen op de verschillende soorten medewerkers bij een dansvoorstelling: de choreografe die de dans creëert, de scenograaf die het decor uitdenkt, de dramaturg die waakt over de inhoud van de voorstelling,...

India en identiteit

Tijdens de repetities gingen Natascha Pire en de dansers op zoek naar raakpunten tussen henzelf en India. Zo moesten de jongeren in hun omgeving mensen interviewen die op jonge leeftijd naar India waren gereisd. Wat trok hen aan in India? Wat verraste hen in positieve of negatieve zin? Wat is hen het meest bijgebleven van hun verblijf? En ook: welk eten vonden zij er het lekkerst?

Om de jongeren helemaal onder te dompelen in het thema kregen ze typische Bollywoodfilms te zien en Eva Baillieul gaf hen een introductie tot verschillende Indische dansvormen zoals zigeunerdans, bharata natyam en kathak (in het volgende hoofdstuk vindt u meer uitleg over deze dansstijlen). Tussendoor mochten ze in BOZAR een concert bijwonen met Indische muziek van de Britse gitaarvirtuoos John McLaughlin én een dansproductie van de Londense choreograaf Akram Khan die wereldberoemd werd met zijn originele dansstijl, een mix van hedendaagse dans met de 500 jaar oude, traditionele kathakdans.

Die zoektocht leverde heel veel dansmateriaal op en verschillende teksten, maar toch gaat de voorstelling niet over het land India. Verwacht dus geen letterlijke evocatie van het dagelijks leven in India. Natascha Pire vond het persoonlijk verhaal van de tien jongeren waar ze mee werkte namelijk minstens even belangrijk. *Indian Curry* gaat dan ook veel meer over manier waarop zij (als westerse jongere) naar een land als India kijken. Wat je te zien krijgt, is eerder gebaseerd op alle associaties die het land bij hen en bij Natascha oproept.

Zo kwamen ze uit bij een thema dat wel vaker in *fABULEUS* voorstellingen opduikt: de zoektocht naar en het aanvaarden van je eigen ik. In het westen wordt dit vaak met India geassocieerd, en het is nog steeds een aanleiding voor vele westerlingen om naar India te reizen. Of ze nu onderduiken in de psychedelische feestroes in Goa of gaan mediteren in de bergen van Noord-India. Ook in de westerse kunst is India vaak synoniem met een, soms ontregelende, zoektocht naar de eigen identiteit. *L'odore dell'India* (1962) van Pier Paolo Pasolini en *Notturmo Indiano* (1984) van Antonio Tabucchi bijvoorbeeld zijn werken van Italiaanse auteurs die met meer dan twintig jaar verschil tot stand zijn gekomen en qua opzet helemaal anders zijn: Pasolini schreef een reisverslag, Tabucchi een existentiële roman. En toch lijken ze op elkaar. Pasolini en Tabucchi hanteren beiden de ik-vorm. Stad na stad beschrijven ze de tocht die ze ondernemen en de markante figuren die ze ontmoeten. Bij allebei wordt de confrontatie met India gaandeweg een confrontatie met het eigen ik. Zo werd ook *Indian Curry* een dansproductie over 10 jongeren en de zoektocht naar hun eigen India.

Voorbeeldvragen en opdrachten

- *Maak eens een lijst van alles waar je aan denkt bij het land India. Vergelijk met elkaar. Welke woorden, kenmerken, komen het meest voor? Begrijp je alle woorden die de anderen hebben opgeschreven? Ga op zoek naar de precieze betekenis van de termen die je niet kent.*

Schrijf alles op wat je associeert met India, gaande van omschrijvingen (arm, kleurrijk, warm klimaat ...) tot namen van plaatsen (New Delhi, Bombay, de Ganges, ...), en alles wat je kan bedenken rond religie en spiritualiteit (hindoeïsme, boeddhisme, fakirs, yoga, mantra...), muziek & typische instrumenten (Goa-fuiven, raga, tabla, sitar), erotiek (kama sutra), kledij (sari), Indische gerechten (curry, tandoori, ...), enzovoort... Laat je gerust helpen door encyclopedieën of het internet.

- *Welk beeld van India komt er naar voren? Denk je dat dat beeld overeenstemt met de werkelijkheid?*

Meestal zien we India vooral als een ontwikkelingsland met een eeuwenoude cultuur, maar tegenwoordig laat het land zich meer en meer gelden als een economische grootmacht. Hét symbool van de globalisering. Dat spanningsveld tussen tradities en vernieuwing vormt het uitgangspunt voor het India Festival in BOZAR. *Kijk eens op de website (www.bozar.be) om te vergelijken hoe andere evenementen in het festival het thema India belichten.*

- *Ken je zelf mensen die ooit door India gereisd zijn? Waarom deden ze dat? Zou je er zelf graag heen gaan? Waarom wel? Waarom niet? Wat zou je kunnen/willen leren op zo'n reis? Over het land? Over jezelf... Naar welk ver land zou jij zeker (niet) willen reizen? Vertelt die keuze iets over jezelf?*

Werken in BOZAR

Het was niet alleen nieuw voor *f*ABULEUS om een voorstelling in opdracht te maken rond een specifiek thema. Voor het eerst repeteerde het gezelschap ook ver van de vertrouwde repetitieruimtes in Leuven. De audities voor *Indian Curry* vonden plaats in het Paleis voor Schone Kunsten in Brussel, net als alle repetities. Dat betekent ook dat er een ander publiek op de audities verscheen. Het opvallendste verschil met andere *f*ABULEUS voorstellingen is de taal. De groep dansers bestaat uit vijf Franstalige en vijf Nederlandstalige jongeren. Tijdens de repetities werden de twee talen zoveel mogelijk gerespecteerd. Als er gesproken wordt in de voorstelling is dat nu eens in het Frans, dan weer in het Nederlands.

Een ander bijzonder element betreft Zaal Terarken in het Paleis voor Schone Kunsten, waar de meeste repetities voor *Indian Curry* plaatsvonden en waar het stuk ook in première ging. De monumentale architectuur van Terarken, een zaal met houten vloer en grote witte zuilen, werd op één of andere manier in de productie geïntegreerd. Voor de tournee ontwierp scenograaf Manolito Glas een decor dat verwijst naar die specifieke architectuur van Terarken.

De taal van het lichaam

Indian Curry is een dansvoorstelling. Dansen maakt zonder twijfel deel uit van jongerencultuur, maar een dansvoorstelling is nog iets anders. Voor wie totaal onvoorbereid met hedendaagse dans geconfronteerd wordt, blijft het toch wat ondefinieerbaar gezwaai met armen en benen. In dit hoofdstuk doen we suggesties om uw leerlingen te laten nadenken over het gegeven 'dans'. We laten u kennismaken met enkele typische danstermen – en met een aantal typisch Indische dansstijlen - en stellen ook een aantal actieve opdrachten voor om de leerlingen zelf aan het dansen te brengen.

Een klasgesprek over dans

Leerkrachten met weinig tijd kunnen de voorbespreking beperken tot een gesprek waarin de leerlingen hun ervaringen met dansen en dansvoorstellingen uitwisselen. De volgende vragen kunnen een gesprek op gang brengen. Aan de hand van de onderstaande tekst kan u de discussie verdiepen.

Voorbeeldvragen

- Wie is er al ooit naar een dansvoorstelling geweest? Welke? Wat vond je ervan?
- Zou je ooit spontaan naar een dansvoorstelling gaan? Waarom wel? Waarom niet?
- Welke soorten dans kan je noemen? Wat zijn de verschillen? Wat zijn de overeenkomsten? (*denk aan ballet, buikdans, stijldansen, klassiek ballet, hip hop, break dance, moderne dans, hofdans, jazzdans, Afrikaanse dans, Indische dans ...*)
- Is alle beweging dans? Wanneer vind je een dansbeweging mooi of interessant? Als ze gecontroleerd is? Als ze er moeilijk of acrobatisch uitziet? Als ze met een bepaald gevoel wordt uitgevoerd?
- Wie danst er zelf wel eens? Waar? Wanneer? Wat voor dans? Wat voel je als je danst?
- Wat vind je de leukste muziek om op te dansen? Waarom?
- Dans je (bijvoorbeeld op een fuif) helemaal voor jezelf of is dansen ook een vorm van communicatie?
- Wat zou dans allemaal kunnen vertellen? Zijn er bepaalde dansvormen die meer 'boodschap' dragen dan andere? Hoe wordt die boodschap duidelijk gemaakt? (zie ook onderstaande tekst)
- Kan lichaamstaal meer of minder zeggen dan gesproken taal?
- Hoe kijk je naar een dansvoorstelling? Probeer je een logica te vinden? Probeer je het te begrijpen? Of draait het louter om de 'schoonheid' van bepaalde bewegingen?

Wat is dans?

Soms is de manier waarop iemand loopt al dans. Dans is een vorm van beweging. Daar zullen de meesten het wel over eens zijn. Maar is elke beweging dans? Om een onderscheid te maken met alle banale handelingen die je de hele dag door uitvoert, wordt dans meestal omschreven als beweging omwille van de beweging. Je kan dansen om je uit te leven, omwille van de schoonheid van de beweging, je kan de impulsen van een bepaald muziekstuk of van een opzwevend ritme volgen. Dansen kunnen onderdeel van een ritueel zijn. Al dansend kan je een statement maken tegenover de omstaanders. Dansen is communiceren (zie volgende paragraaf).

Een dansvoorstelling of een choreografie wordt gecreëerd door een choreograaf. Hij of zij heeft de leiding over het creatieproces. Soms bedenken choreografen alle bewegingen zelf. Zij leren hun dansers dan een reeks van bewegingen die vloeiend in mekaar overgaan, een zogenaamde bewegingsfrase. Soms bedenkt de choreograaf enkel het idee van de voorstelling en creëren de dansers zelf de bewegingen.

Zoals haar vorige producties, ontstond *Indian Curry* uit een voortdurende dialoog tussen Natascha Pire en haar dansers. “In feite reik ik hen een aantal sleutels aan die hen toelaten hun ideeën en hun gevoelens uit te drukken en vorm te geven binnen een opdracht. Je moet tot een gezamenlijke creatie komen, dat is voor mij het basisprincipe bij het werken met jongeren,” aldus Natascha Pire in een interview met BOZAR Magazine (zie verder in deze lesmap). Het dansmateriaal in *Indian Curry* is dan ook afkomstig van Natascha Pire zowel als de dansers.

Soms liggen alle bewegingen van de voorstelling vast. Soms staat de choreograaf zijn dansers toe om de bewegingen op het moment zelf te bedenken. Dat heet improviseren. Misschien is ‘bedenken’ een verkeerd woord. Je lichaam volgt een weg die op dat moment het meest logisch aanvoelt. Een geïmproviseerde voorstelling zal er nooit hetzelfde uitzien. Improviseren doe je ook als je op een fuif danst. Je luistert naar de muziek en je lichaam beweegt op het ritme, zonder dat de bewegingen vast liggen. Improvisatie is een handige manier om nieuwe dansbewegingen te creëren.

Dans creëren voor Indian Curry

Een typische werkmethode van Natascha Pire is de volgende. Vroeg in het proces geeft ze de dansers de opdracht tot het creëren van een solo. Vrij organisch putten de jongeren hiervoor uit hun eigen fascinaties en interesses - die niet per se dansmatig hoeven te zijn. Twee voorbeelden uit het werkproces van *Indian Curry*. Mercedes Dassy greep als soundtrack naar haar favoriete muziek, Missy Elliot. Isabelle Vandekerkhove verwerkte elementen uit haar vorige leven, dat als competitieturnster. Voor Natascha Pire leveren deze solo's waardevolle aanwijzingen op welke plek de jongeren in de voorstelling kunnen innemen. Meteen genereren ze ook materiaal waar de dansers individueel óf in groep verder mee kunnen. Van minstens vier van deze solo's keren in de uiteindelijke voorstelling ook sporen terug.

Dans als communicatiemiddel

(vrij naar een hoofdstuk uit “Dansen nader bekeken” van Valerie Preston-Dunlop)

Naar een dansvoorstelling kijk je anders dan naar een theatervoorstelling. Je kan heel actief kijken en je eigen web van verhalen rond de dansers weven. Of je kan je geest ontspannen en de beelden gewoon op je af laten komen.

Is dans een taal? Sommige vormen van dans communiceren heel direct, zoals de klassieke mime of de klassieke Indische dans met zijn gesofisticeerde gebarentaal die een heel verhaal vertelt. In dergelijke dansen is elke beweging een teken voor iets specifiek - vlinder, prins, liefde, dood...

Sommige vormen van dans communiceren niets meer dan de dans zelf. Ze zijn zo abstract als dans kan zijn. En zelfs deze dansen communiceren iets. Een dansvoorstelling heeft verschillende betekenislagen met zinvolle elementen, gecreëerd door alle deelnemers aan het dansgebeuren, inclusief de toeschouwers.

Hoe werkt communicatie? Er moet iets zijn dat iemand wil overbrengen en een medium waarmee de boodschap wordt gevormd. Er moet een zender zijn en een ontvanger. De vorm van de boodschap beantwoordt aan bepaalde regels: grammatica, codes die andere mensen kunnen ontcijferen om het te kunnen begrijpen en delen.

...—... ——...

Dit is een boodschap door middel van puntjes en streepjes, volgens de morsecode verzonden door iemand om een dringende behoefte over te brengen. S.O.S. S.O.S.

Hoe communiceert dans? Iemand, de choreograaf, heeft iets te zeggen. Zijn/ haar medium is dans, ofwel beweging door performers, met geluid en ritme, waarin ze hun ideeën stoppen om een dansboodschap te creëren. De dansers voeren de boodschap uit en de toeschouwers ontvangen ze, op verschillende manieren.

En de codes? De grammatica? Daar zit de moeilijkheid. Er is namelijk niet één danscode, niet één grammatica. Er zijn er meerdere. Het is veel ingewikkelder dan de morsecode. Elk dansgenre heeft eigen codes en conventies. Die codes veranderen telkens iemand een nieuwe stijl ontwikkelt, telkens een nieuwe dans wordt gecreëerd. En zonder een gezamenlijke code is er geen communicatie mogelijk, slechts kinetische/ visuele/ auditieve nonsens.

In een dansvoorstelling komt een mix van verschillende soorten codes aan bod. Je hebt de codes die inherent zijn aan de dagelijkse praktijk van het theater. Het publiek weet wanneer het moet zitten, wanneer het moet ophouden met praten en moet kijken, zonder dat dit verteld wordt. Het is een afgesproken code. De lichten van het theater worden gedimd dus stop met praten. Het podium wordt verlicht, dus kijk. De dansers bewegen en de muziek speelt. Ze houden op en het publiek applausseert. In een andere cultuur gaat het er heel anders aan toe. Optredens bestrijken een hele dag, ze vinden buiten plaats zonder licht en zonder podium, ...

Bewegingscodes zijn er in overvloed. Gedrag is daar een van. Gedrag en lichaamstaal zijn misschien wel onze enige echte moedertaal. We gebruiken het de hele dag om ideeën en gevoelens over te brengen. De taal van het lichaam wordt echter dikwijls overstemd door al ons gebabbel. Wanneer je een dansvoorstelling bekijkt, zal je automatisch op zoek gaan zulke herkenbare, alledaagse codes. Je bent op zoek naar betekenis, naar een verhaal. De gedragscode van de danser wordt ook wel de intentie genoemd. Dat is de manier waarop of het gevoel waarmee hij/ zij de beweging uitvoert. Misschien is de danser heel traag, geconcentreerd, of zenuwachtig of dromerig, misschien probeert

hij/ zij het publiek uit te dagen... Sommige choreografen bespelen vooral esthetische codes. Ze geven niet zo om concrete verhalen en houden meer van het mysterie. “Het was prachtig, maar wat betekende het eigenlijk?”

Toeschouwers zijn geen passieve ontvangers. Zij hebben hun eigen ideeën. Ze vormen hun eigen interpretatie. Zij kunnen een gedeelte van de boodschap ontdekken of deze missen. Zij zullen er zelf iets uit halen, hierbij beïnvloed door ervaringen uit het verleden en verwachtingen uit het heden.

Zoals gezegd, hebben de dansers voor *Indian Curry* gewerkt rond klassieke Indische dansstijlen. Hieronder vindt u iets meer uitleg die we vonden op het internet over twee van die stijlen: Kathak en Bharata natyam. De zoektocht naar wat die stijlen precies zijn, kan een perfect uitgangspunt zijn voor de discussie over lichaamstaal (zie de voorbeeldvragen in het begin van dit hoofdstuk).

Kathak is een van de zeven klassieke dansvormen uit Noord-India. Het woord kathak is afgeleid van kathakar, verhalenverteller. De dans die wij vandaag de dag kunnen bewonderen is ontwikkeld door een groep Kathakdansers, de Kathakas, die door geheel India reisden om zo door middel van zang, dans, acteerwerk het hindoeïsme te delen met de bevolking. Gedurende verscheidene invasies die de Indiase geschiedenis kent, is Kathak het meest beïnvloed door de heerschappij van de islamitische Moghuls. De koningen van de Moghuls hielden streng toezicht op alle vormen en uitingen van kunst, waardoor Kathak verschoof van een heilige tempeldans naar een hofdans ter vermaak van de heersers. De Indiase dansers hebben bepaalde elementen van de dansers van de Moghuls overgenomen, maar zijn ook beïnvloed door de Perzische dans en muziek die zij met zich meebrachten. Kathak in haar huidige vorm is dus een mooi resultaat van het samensmelten van twee verschillende culturen.

Bharata natyam is een klassieke dansstijl met wortels die teruggaan tot in een ver verleden. Deze 3000 jaar oude dansvorm komt uit een rijke traditie in de tempels van Zuid India. Oorspronkelijk werden deze dansen beoefend door Devadasi's, tempeldanseressen, die uitgehuwelijkt werden aan een bepaalde Godheid. Vandaag kan je deze dansstijl bewonderen op talrijke podia over de hele wereld. Bharata Natyam kan ingedeeld worden in 3 aspecten: Nritta, Nritya en Natya. Nritta bestaat uit technische lichaamsbewegingen en danspatronen die enkel schoonheid en esthetisch genot als functie hebben. Bij Nritya wordt een verhaal overgebracht door middel van hastas (handgebaren) en abhinaya (gezichtsexpressie). Natya bevat het element van drama. Vaak dagen de danseressen ook belletjes aan hun enkels waardoor ze ook muziek maken tijdens met hun dans.

Zelf dansen

Je kan bewegen op muziek. Je kan ook bewegen zonder muziek. Je kan iets uitbeelden. Je kan elkaar na-apen. Je kan je neus achterna dansen. Of je buik. Voor leerkrachten die zelf graag rond dans willen werken en die over voldoende tijd en ruimte beschikken, stellen we graag enkele dans- of bewegingsopdrachten voor.

- Warm de leerlingen een beetje op. Het is niet de bedoeling dat ze tijdens deze les halsbrekende toeren uithalen, maar de opwarming kan hen mentaal los maken. Een speelse opwarming is 'balletjes gooien'. Je hebt een of twee stoffen balletjes nodig. De leerlingen lopen door de ruimte en roepen elkaars namen en gooien de balletjes naar elkaar toe. Je kan ritmische muziek (bijvoorbeeld Afrikaanse percussie) opzetten om de groep wat aan te sporen. Je kan hetzelfde doen terwijl de hele groep achter elkaar in een cirkel loopt, terwijl je met een klapsignaal aangeeft dat de groep van richting moet veranderen.
- Opdracht voor meerdere mensen tegelijk. Probeer de groep aan te voelen. Een groepje leerlingen loopt samen door de ruimte zonder te spreken. De bedoeling is zo goed mogelijk samen te bewegen. De groep kan stappen, lopen, stoppen, van richting veranderen. Er is niemand die bewust leidt. Het is de groep in zijn geheel die aangeeft waar het naar toe gaat. Variatie: iemand staat vooraan en beweegt ter plaatse. De rest van de groep probeert de bewegingen zo goed mogelijk te kopiëren. Per twee: je staat tegenover elkaar en spiegelt elkaars bewegingen.
- Een zuivere dansbeweging wordt meestal in gang gezet door een lichaamsdeel. Opdracht per twee: de ene danst en de andere leidt. Degene die leidt raakt met zijn hand een lichaamsdeel van de ander aan. Die maakt met het aangeraakte lichaamsdeel een beweging. (wees creatief: je kan ook vanuit je hals, je knie of je buik bewegen). Probeer hetzelfde alleen te doen: beweeg door de ruimte terwijl je alleen vanuit een bepaald lichaamsdeel beweegt. Op teken van de leerkracht wisselt iedereen van lichaamsdeel.
- Opdracht alleen: denk aan een normale handeling (je jas aantrekken, autosturen, in het zwembad duiken,...) Probeer die vast te leggen in hoogstens drie verschillende bewegingen. Vervorm ze zo dat ze niet meer herkenbaar zijn. Zijn ze dans geworden? Je kan ook woorden uitbeelden en ze omzetten in dansbewegingen.
- Probeer de dansbewegingen die je gecreëerd hebt, interessanter te maken door ze te vergroten, te verkleinen, door ze te versnellen of te vertragen, door een pauze in te lassen.
- Vrije improvisatie: de leerkracht zet verschillende soorten muziek op en roept regelmatig woorden die de dansers op een of andere manier moeten integreren in hun bewegingen, bijvoorbeeld 'cirkels!' of 'hoog!' of 'somber!' of 'golven!'

Nabespreking

Samen napraten over wat je gezien hebt is heel boeiend. Iedereen kijkt op zijn eigen manier en onthoudt andere dingen. Zo kan je 'kijkervaringen' uitwisselen, elkaars kritiek en opmerkingen horen en elementen in de voorstelling ontdekken die je zelf niet had opgemerkt. Dit is ook het moment om de verschillende interpretaties voor de motieven uit de voorstelling (de projecties, de vesten,...) met elkaar te vergelijken.

Algemene vragen

- Wie heeft er genoten van de voorstelling. Wie niet? Waarom wel? Waarom niet?
- Was het zoals je verwacht had? Was het anders?
- Mocht het voor jou korter duren of juist langer?
- Voelde je je betrokken bij de voorstelling?
- Vond je de voorstelling klassiek of juist modern? Trendy of ouderwets? Vind je dat belangrijk?

Vragen over de dans

- Kon je genieten van de dans? Zou je nog naar andere dansvoorstellingen gaan kijken? Welk deel vond je het leukst? Welk het saaist? Kan je ook uitleggen waarom?
- Vind je de dansstijl interessant? Waren er dingen die je opvielen?
- Wanneer werd de dans echt persoonlijk?
- Vond je de groepsdansen het leukst of zag je liever de solo's?
- Was er een persoon die je opviel?
- Welke dans had je zelf graag geleerd/ gedanst?
- Had de dans betekenis/ een verhaal voor jou of vond je het genoeg om naar de dans op zich te kijken?
- Heb je Indische dansstijlen ontdekt? Of verwijzingen ernaar?

Vragen over de tekst en de inhoud

- Een wedstrijdje: maak een lijstje met alle verwijzingen naar India die in de voorstelling zaten. Wie heeft er de meeste ontdekt en onthouden?
- Heb je alle teksten begrepen? Wat deden ze in de voorstelling?
De eerste tekst beschrijft een westers meisje en alle indrukken die opdoet op een ochtend. Verder zitten er korte teksten in waarin de jongeren eigenschappen/ gebreken van zichzelf beschrijven, verhalen over reïncarnatie en hermafrodieten en over voetballende olifanten

Vragen over het decor en techniek

- Wat vond je van het decor, de kledij, de muziek? Hoe wordt het decor gebruikt?
Het decor verwijst, zoals gezegd, naar de ruimte in BOZAR waar de dansers repeteerden.
- De zuilen worden uitdrukkelijk geïntegreerd in de dans. Hebben die solo's rond de zuilen een bepaalde betekenis denk je?

Een interview met de choreografe

Dit interview verscheen in **BOZAR** magazine in april 2006

Choreografe Natascha Pire begon een zeer gevarieerde dansopleiding in Amerika, gaande van moderne dans tot streetdance. Sindsdien danste en creëerde zij talloze producties, variërend van hedendaagse dansvoorstellingen tot theater tot grote musicals tot jongerendanstheater. Als dansdocente geeft zij lessen en workshops op oa professionele dansopleidingen in Lier, Rotterdam, Amsterdam,.. Fabuleus en BOZAR STUDIOS werken dan ook erg graag met haar samen aan een dansvoorstelling met een 15-tal jongeren. Première op 23 april 2006, tijdens het Feest in het Paleis, waarna een tournee volgt in scholen en culturele centra.

Bozar Magazine: Wat is de basis van je werk met jongeren, die toch niet allemaal een vormingsbasis hebben?

Natascha Pire: Tijdens de auditie kijk ik naar enkele belangrijke elementen: ben je een doorbijter, durf je bewegen, heb je een natuurlijke en/of sterke uitstraling en ben je bereid om hard te werken. En hiervoor is het zeker niet noodzakelijk om over een danstechniek te beschikken... Het allerbelangrijkste is een sterke lichaamstaal en de goesting om iets te vertellen, ook met je lijf.

Maar als je de jongeren eenmaal geselecteerd hebt, moet je ze toch bij de hand nemen...

Ik geef hen een gemeenschappelijke vorming in hedendaagse dans zodat ze van dezelfde basis vertrekken. Ik werk soms ook samen met gastdocenten die hen specifieke technieken bijbrengen, die ik wil gebruiken bij de uitwerking van de voorstelling. Dit gaat van improvisatie tot en met drama workshop! Al naargelang de evolutie van de jongeren binnen deze workshops, bekijk ik vervolgens wie er het meeste potentieel heeft in die of die richting, en wat de opties voor hen zijn binnen de creatie. Ik begin dan ook mijn artistieke keuzes te maken.

Leg jij hen een choreografie op, of werken zij die uit aan de hand van jouw voorstellen?

In feite reik ik hen een aantal sleutels aan die hen toelaten hun ideeën en hun gevoelens uit te drukken en vorm te geven binnen een opdracht. Je moet tot een gezamenlijke creatie komen, dat is voor mij het basisprincipe bij het werken met jongeren. Enerzijds word ik hierbij natuurlijk geconfronteerd met hun beperkingen omdat ze niet professioneel zijn, maar anderzijds is net dat ongeconditioneerde en die open ingesteldheid de bron van hun creativiteit, en dus een grote rijkdom!

Hoe organiseer je eigenlijk de repetities tijdens het schooljaar?

Je moet regelmatig het werk van de vorige sessies hernemen om vooruitgang te boeken, wat niet nodig is tijdens bijvoorbeeld een zeer geconcentreerde werkperiode van enkele weken in de zomer. Dit langzamere tempo maakt 40 tot 50 repetities gedurende 4 tot 5 maanden noodzakelijk. We beginnen met één repetitie per week, dagelijkse repetities tijdens de schoolvakanties en wanneer de voorstelling dichterbij komt schakelen we over naar twee tot drie repetities per week.

Wat primeert er bij dit project: het proces of het resultaat?

Beide! Ik ben niet iemand die zal zeggen dat de kwaliteit van de voorstelling van geen belang is als het proces fantastisch was. Het doel heiligt de middelen.

Je werkt regelmatig samen met adolescenten. Wat brengt een dergelijke methode hen bij, volgens jou?

Het is natuurlijk moeilijk om te veralgemenen. Ik merk dat de jongeren door zo'n creatieproces aan het einde van de rit evolueren naar een zekere vorm van maturiteit. Niet dat ze noodzakelijk meer zin voor verantwoordelijkheid tonen, maar zij bloeien open, verleggen hun grenzen, wagen het zich kwetsbaar op te stellen. Het feit dat ze dingen durven die ze daarvoor nooit zouden gedaan hebben, geeft hen zelfvertrouwen. Het maakt hen alleen maar sterker voor hun verdere parcours, dat is heel mooi om zien.

Zelfs jongens die op die leeftijd vaak in de knoop liggen met hun lichaam?

Er is inderdaad steeds veel meer interesse bij meisjes. Maar niets is verloren! Tijdens "Instant Karma", mijn vorige productie binnen FABULEUS, was er een 14-jarige jongen die heel erg verlegen was en nogal houderig bewoog. Rekening houdend met zijn karakter en fysiek, dacht ik eraan speciaal voor hem een rol op maat te maken, maar uiteindelijk evolueerde hij zodanig sterk dat hij zelfs een improvisatie solo danst in de voorstelling. Hij heeft ons zelfs samen met een andere 14jarige jongen uit de productie op een eigen creatie getrakteerd waarmee ze vorig seizoen finalisten werden op Kunstbende!

Gaan sommigen professioneel verder in het dansen?

Die jongen bijvoorbeeld wil graag professioneel gaan dansen! Een andere jongen uit 'BBB en wasverzachter ging eerst naar Engeland en vervolmaakt nu zijn opleiding bij PARTS in Brussel. Sandrine, het meisje van idool, zat in diezelfde productie ... zij heeft nu haar eerst hit! Het gebeurt regelmatig dat jongeren die aan dit soort producties meewerken, nadien verder gaan in een of andere vorm van podiumkunst. Dat kan muziek, dans of theater zijn, en sommigen maken er dan uiteindelijk ook hun beroep van, dat is toch fantastisch!

India zonder inentingingen (recensie)

Tien jongeren van Fabuleus verkennen zichzelf, met Indische gebaartjes.

Jongeren op het podium leveren vaak fijn theater op. Een voorstelling kan schoonheidsfoutjes bevatten, maar het enthousiasme van de spelers maakt zoveel goed. De nieuwste voorstelling van De Kopergieterij bijvoorbeeld, *Stand by me*: beetje versnipperd, maar wat een energie. *Indian curry*, de nieuwe dansproductie van Fabuleus, is nog zo'n ervaring. Zelfde opmerking: omdat alle medewerkers hun steentje aan de voorstelling bijdragen, krijg je een losse combinatie van ideeën. Vertaald naar de muziek: *Indian curry* is meer een cd met hits dan een conceptalbum.

Het initiatief ging uit van Bozar, waar dit najaar een festival rond India plaatsvindt. Een kathakali-gezelschap komt het integrale *Mahabharata* -epos spelen, er is muziek, Bollywoodfilms en een expo - enfin, het kan niet rap genoeg oktober zijn. Fabuleus mocht alvast de proloog verzorgen: een voorstelling in de weidse kelders van het Paleis voor Schone Kunsten, opgehangen aan India.

Fabuleus maakt theater- en dansproducties met jongeren, die begeleid worden door professionals. Voor *Indian curry* waren dat onder anderen de choreografe Natascha Pire en de danser Randi De Vlieghe. Ze vonden een steekhoudend verband tussen India en de leefwereld van tieners. India is het land waar pas afgestudeerden hun diepere zelf gaan ontdekken, in een mix van wierook, genotmiddelen en turista. Jezelf zoeken, vinden en dan (misschien) aanvaarden, de hand reiken naar anderen of je terugtrekken voor zelfonderzoek: dat zijn de thema's van

een voorstelling met tien dansers tussen 15 en 22 jaar.

In de openingsscène komt iedere danser aan het woord, om te beschrijven wat hij/zij niet is en wat hij/zij zou kunnen zijn. Gaandeweg slijpelt India de voorstelling in, als iets wat zou kunnen zijn. Daar zijn de handgebaartjes, de raga, de sarongs Hoe westerser de muziek, hoe meer de dansers op hun eentje bewegen, vaak dicht bij de muren. Hoe oosterser de klanken, hoe meer eenheid en beweging in de breedte.

Maar sommige dingen zijn in alle culturen hetzelfde. Een mens moet zichzelf overal bewijzen, zijn bestaan affirmeren. De groep dansers reageert enthousiast op een solo met hiphopmuziek van een uitdagende danseres en staat gefascineerd te kijken hoe een ander meisje een ritueel ogende dans volbrengt. Zelfverkenning gaat gepaard met *m'as-tu vu*, ondersteund met elektro, Deus of Lou Reed. Een veelkleurig geheel, en past dat niet mooi in het Indische concept?

Het technische kunnen van de jonge dansers is wisselend, maar niemand valt negatief op. Indrukwekkend is bij iedereen de lenigheid. Yoga ontbreekt niet op het appel en in een bijzonder grappige passage krijg je gaandeweg de indruk dat de dansers houdingen uit de Kamasutra uitbeelden, langzaam en plechtig. Er is een mooie inbedding van tekst en dans: zo worden gebaren uit de dans overgenomen in een dialoogje over twee meisjes die net begonnen zijn aan hun Indiatrip.

Warm aanbevolen, geen inentingingen nodig.

(Mark Cloostermans)

Verscheen op dinsdag 25 april 2006 in De Standaard

Over de makers

Choreografie

Natascha Pire (Antwerpen, 1968), is als maakster en als danseres zeer gefascineerd door het verhaal en de persoonlijke taal van het lichaam. Haar hart gaat uit naar verschillende vormen van bewegingstheater en naar podiumkunst in het algemeen waardoor haar werkterrein heel gevarieerd is. Ze danste bijvoorbeeld ook een tijd in een hiphopcompagnie en choreografeerde voor verschillende grote musicals.

Enkele van haar hedendaagse danscreaties zijn *Adsec*, een solo en een duet met Randi De Vlieghe waarmee ze geselecteerd werd voor Trappelend Talent, de jongerenproductie *BBB & wasverzachter* (2002) bij fABULEUS en *Mijn veld*, een locatieproject van Villa Basta in Houthalen-Helchteren. Zelf stond ze op de planken in onder andere de producties *Wending, de Afscheidsymphonie* en *Bergtocht* van Dirk Opstaele en Ensemble Leporello en de kindervoorstelling *Koekeneiennegenmaanden* van Johan De Paepe.

De afgelopen jaren danste ze de voorstelling *ADDA* van en met Randi De Vlieghe en het muziekensemble Emanon, creëerde ze samen met vormgever Manolito Glas de jongerendansproductie *Instant Karma* (2004) bij fABULEUS, en maakte ze samen met Johan De Smet de voorstelling *Beuysband* bij de Kopergieterij. Eerder dit seizoen tekende ze voor de choreografie van *Petroesjka*, een regie van Jo Roets in een productie van Laika en de Filharmonie.

Natascha Pire is onder andere gastdocente en gastchoreografe op de Rotterdamse Dansacademie en het Hoger Instituut voor Dans (HID) in Lier, en doceert ook regelmatig op stages en workshops in België en Nederland (Amsterdam Dance Center, Koninklijk Ballet van Vlaanderen, Henny Jurriëns Foundation,...)

Dramaturgie

Peter Anthonissen (Heist-op-den-Berg, 1969), studeerde Germaanse Filologie aan de UFSIA/UIA, Communicatiewetenschappen aan de RUG en Culturele Studies aan de KUL. Van 1995 tot 2002 werkte hij als freelance theaterrecensent voor de krant *De Morgen*. Van 1999 tot 2004 was hij redacteur van het theatertijdschrift *Etcetera*. Sinds het seizoen 2002-03 is hij lid van het artistiek team van fABULEUS, waar hij tevens instond voor de dramaturgie van *The way young lovers do* (2001), *Yvonne, prinses van Bourgondië* (2002), *Kwartet* (2004), *Knijnepijn* (2005), *Wolfsroedel* (2006) en *El Gran Teatro del Mundo* (2006). Momenteel is hij als dramaturg verbonden aan fABULEUS en het Nederlandse Theater Artemis ('s-Hertogenbosch).

Tekst

Randi De Vlieghe (Brugge, 1974), volgde een opleiding aan de Brugse dansacademie. Nog tijdens zijn studies werd hij 3de in *De Beste Belgische Danssolo* tijdens het Victoriafestival (1994). Nadien danste hij ondermeer bij Bert Van Gorps Contrecoeur en Eric Raeves. Tijdens de Summerstudios PARTS (1997) maakte hij de solo *IdentitIJD*. Voor fABULEUS creëerde hij de groepschoreografieën *Ego Sublimo* (1998), *BAKEN* (1999), *Beet* (2002) en *Eros Flux* (2003) en de solo *The Day Dolly Danced* (2005). Bij BRONKS maakte hij het met de Grote Theaterfestivalprijs bekroonde *Ola Pola Potloodgat* (samen met Pascale Platel, 2001), *Toope en Toetonne* (2004) en *Scoliozee d'Artrozee* (2005). Als danser was hij voorts te zien in de voorstellingen *Adsec* (Natascha Pire, 2000) en *Geluk* en *En ik stelde mij daar geen vragen bij* (Hans Hof Ensemble, 2000). In 2004 ging tevens zijn choreografie *ADDA* in première, een

opdracht van muziekensemble Emanon. Randi De Vlieghe is lid van het artistiek team van fABULEUS.

Productieleiding

Veerle Van Schoelant (Diest, 1976) , werkte als coördinator voor Kunstbende Vlaams-Brabant/Brussel in opdracht van Jeugd en Stad, als projectcoördinator bij De Filmfabriek, als kabinetmedewerkster van Leuvens cultuurschepen Saïd El Khadraoui en als tourmanager voor Hush Hush Hush. In maart 2002 begon ze te werken voor fABULEUS. Ze is lid van het artistiek team van fABULEUS en staat er in voor productie, spreiding en communicatie.

De dansers

Zij werden in oktober 2005 uit een 70-tal jongeren geselecteerd na een intensieve auditie. Daarbij letten we niet enkel op het talent en de geschiktheid van de kandidaten. Even belangrijk waren het engagement en de bereidheid om maandenlang hard te werken en daarna de voorstelling te spelen tijdens reisvoorstellingen.

De geselecteerde jongeren hebben allemaal een verschillende podiumachtergrond en -ervaring. Voor **Jérémy Olivier**, **Thomas Vantuycom**, **Mercedes Dassy**, **Pauline Demyttenaere**, **Candice Sauveur** en **Isabelle Vandekerkhove** is *Indian Curry* hun eerste dansvoorstelling in een professioneel kader als dat van fABULEUS. **Oliver Roels** sprong eerder in voor de geblesseerde Arthur De Roey in Natascha Pires *Instant Karma* (2004) bij fABULEUS. Voordien danste hij bij de Gentse Kopergieterij in *Mannen* (Ives Thuwis), *Ich wollte noch etwas sagen* (Ives Thuwis), *Tom Waits for no man* (Ives Thuwis) en *Donker Groen* (Janni van Goor). Dit seizoen was hij tevens te zien in *Adieu* van het Forum Freies Theater in het Duitse Düsseldorf, eveneens in een choreografie van Ives Thuwis. **Michiel Vandavelde** danste bij fABULEUS in *Instant Karma* (2004), *White Muted Crash* (2005, Koen De Preter) en *Kievelaviedekie* (2005, Thomas Devens). Voor PREFAB 2005 creëerde hij samen met Arthur De Roey het duet *Lijf*. Aan PREFAB 2006 nemen hij, zijn broer Menno en De Roey deel met *Ibidem*. In het kader van Kunstbende De Luxe werken Oliver Roels, Michiel Vandavelde en drie andere dansers momenteel ook aan *Fovea Magenta*. **Jolanda Luijten** is laatstejaarsstudente aan het HID (Hoger Instituut voor Dans) in Lier. Aan het HID danste ze in choreografieën van onder anderen David Hernandez, Florence Augendre, Sandra Delgadillo, Marc Vanrunxt, Ann Van den Broeck en Filip Van Huffel. **Bérangère McNeese** was voordien als actrice te zien in een aantal reclamespots en in de kortfilms *Petit Frère* van Angelo Rutayisire en *La Cité des Anges Kamikazes* van Koen De Jongh.

Bijzonder aan de samenstelling van deze groep voor fABULEUS is dat de jongeren zowel uit Vlaanderen als Brussel komen. De voertaal tijdens het werkproces – én in de voorstelling – is dan ook afwisselend Frans en Nederlands.

fABULEUS

fABULEUS evolueerde tussen 1991 en 1997 van een tweejaarlijks internationaal theaterfestival voor jongeren naar een continu werkende maar qua bezetting zeer wisselende productiestructuur met jongeren tussen 6 en 30 jaar. Sinds 1995 maakte fABULEUS **40 theater- en dansproducties**. Tussen 1996 en 2005 was fABULEUS een project van kunstenaarorganisatie/landelijke jeugdinstelling Artforum. De eerste producties speelden vooral in Leuven (*'t Barre Land*, *De uitzondering en de regel*, *Het Proces*, *Ego Sublimo*, ...), maar na 1998 begon er ook interesse te komen van festivals (Tweeakt, Victoria, De Opkomst, BRONKS, Jonge Harten, ...) en cultuurcentra in Vlaanderen en gingen de meeste producties uitgebreid uitgebreid op tournee door Vlaanderen. Tijdens het seizoen 2002-2003 kwam er voor het eerst een projectsubsidie dans van de Vlaamse Gemeenschap (voor *Eros Flux*) en won fABULEUS de 1000 Watt-Lichtpuntprijs "*wegens de uitgesproken artistieke keuze, het roeien tegen de stroom in en het geloof in het kunnen van jonge mensen*." (juryrapport 1000 WATT) In 2004 ontving fABULEUS twee projectsubsidies, één voor de dansproductie *Instant Karma* en één voor de theaterproductie *Johnnieboy*, en werd de productie *Dromen hebben vetters* genomineerd voor de 1000 Watt-prijs 2003. *Dromen hebben vetters* was de eerste dansproductie van fABULEUS die werd gedanst door kinderen. In 2004 maakte fABULEUS een dansproductie met zowel gehandicapte als niet-gehandicapte dansers: *Lilium*. Hiervoor werd een projectsubsidie jeugdwerk bekomen. Ook de theaterproductie *Wolfsroedel* kreeg een projectsubsidie theater. 2005 was een belangrijk jaar voor fABULEUS: de organisatie vierde haar tiende verjaardag en kreeg het bericht **in 2006 en 2007 structureel gesubsidieerd** te worden door de Vlaamse Gemeenschap. Bovendien werd fABULEUS genomineerd voor de prestigieuze Vlaamse Cultuurprijzen 2005 (zie jurytekst verderop).

Naast de "producties door en voor jongeren" geeft fABULEUS ook steeds meer ondersteuning aan jonge theater- en dansmakers die uit podiumkunstenopleidingen komen of uit de jongerenwerking doorstromen. Eerste resultaten hiervan waren *Antoon & Mirabella* (2002), *Alles in Toranje!* (2002), *Eros Flux* (2003), *Kat voor de vogels* (2003), *Randschade* (2003), *Les mots ... toujours les mots bien sûr* (2004), *Spelregels* (2005) en *El Gran Teatro del Mundo* (2006).

Theaterproducties van fABULEUS 1995-2006:

't Barre Land, Tankred Dorst/Remko Van Damme (1995)
De uitzondering en de regel, Bertolt Brecht/Vital Schraenen (1997)
Het proces, Franz Kafka/Vital Schraenen (1998)
Lapse of time, Alexandre Lyra Leite/Dirk De Lathauwer/Ana Borges (1998)
Winterslaap, Heleen Verburg/Jo Huylebroeck (1998)
Meisje Niemand, Tomek Tryzna/Dirk De Lathauwer/Ruth Joos (2000)
Altamira, Hein Mortier (2000)
The way young lovers do, diverse/Dirk De Lathauwer/Ruth Joos (2001)
Antoon en Mirabella, Stefan Boonen/Steven Beersmans/Sofie Palmers (2002)
Alles in Toranje!, Filip Bilsen/Greet Bilsen/Frauke Depreitere (2002)
Yvonne, prinses van Bourgondië, Witold Gombrowicz/Dirk De Lathauwer (2002)
Het Zwarte Pietverdriet, Tom Struyf (2002)
Maria en José, Erlend Loe/Victor Peeters/Naomi Meulemans (2003)
Witte rozen voor Carla, Stefan Lernous/Victor Peeters (2003)
Kwartet, Heiner Müller/Dirk De Lathauwer (2004)
Johnnieboy, diverse/Victor Peeters (2004)
Spelregels, Floortje Zwigtmann/Koen Monserez (2004)
Knijnepijn, Leentje Van de Cruys/Hanne Struyf (2005)

Wolfsroedel, Floortje Zwigtmán/Dirk De Lathauwer (2006)
El Gran Teatro del Mundo, Tom Struyf/Leen Roels (2006)

Dansproducties van fABULEUS 1998-2006:

Ego Sublimo, Randi De Vlieghe (1998)
Baken, Randi De Vlieghe (1999)
Mijn benen zijn al lang maar de wereld staat op stelten, Filip Bilsen/Greet Bilsen/Frauke Depreitere (2000)
Autopsie (met boontjes), Karlon Fonteyn (2001)
BBB & wasverzachter, Natascha Pire (2002)
Beet (er is alleen maar een stukje af), Randi De Vlieghe (2002)
Als/Dan, Patrick Bellemans (2003)
Kat voor de vogels, Koen De Preter (2003)
Eros Flux, Randi De Vlieghe (2003)
Dromen hebben veters, Kwint Manshoven/Joke Laureyns (2003)
Randschade, Kwint Manshoven/Joke Laureyns (2003)
Les mots ... toujours les mots bien sûr, Koen De Preter (2004)
Dagelijks geopend, Lies Cuyvers (2004)
Instant Karma, Natascha Pire (2004)
Lilium, Iris Bouche/Goele Van Dijck (2004)
White Muted Crash, Koen De Preter (2004)
The Day Dolly Danced, Randi De Vlieghe (2005)
Kievelaviedekie, Thomas Devens (2005)
Voetenvliegen, Alexandra Meijer (2005)
Indian Curry, Natascha Pire (2006)

Naast artistiek relevant theater maken met jongeren is het ook de algemene doelstelling van fABULEUS om in Leuven een theateractiviteit met jonge mensen op gang te brengen zoals die in Brussel door Bronks, in Antwerpen door HETPALEIS, in Gent door de Kopergieterij en Victoria wordt gerealiseerd. Met deze ambitie willen we ons niet meten of identificeren met deze huizen. Het is echter wel zo dat zij ergens halverwege de jaren '90 allemaal intensief werkten met jongeren onder professionele begeleiding en dat in die periode ook fABULEUS in zijn huidige vorm ontstond. Ondanks de aanwezigheid van organisaties als STUK en Braakland/ZheBilding zijn Leuven en Vlaams-Brabant nog altijd een behoorlijk braakliggend terrein als het op "creatie" aankomt. Op het vlak van theater en dans willen wij hiervoor alvast het juiste klimaat creëren: we organiseren regelmatig audities (die telkens makkelijk 40 jongeren lokken), zoeken daarbij in de eerste plaats naar mensen met noodzaak in de ogen, stellen repetitieruimte ter beschikking, trekken regisseurs en choreografen aan om met jongeren te werken...

fABULEUS wordt artistiek geleid door theaterwetenschapper Dirk De Lathauwer en een artistiek team dat bestaat uit hemzelf, Veerle Van Schoelant, Peter Anthonissen en Randi De Vlieghe. Voor elk project wordt een complementair team deskundige begeleiders aangetrokken. In het verleden werd gewerkt met choreograaf Randi De Vlieghe (Hans Hof Ensemble, Bronks), regisseur Vital Schraenen (Ensemble Leporello, Tirasila), dramaturg Peter Anthonissen (theaterrecensent bij De Morgen, redactie Etcetera, Theater Antigone, Theater Artemis), Ruth Joos (Conservatorium A'pen, Studio Brussel), Alexandre Lyra Leite (artistiek leider van het Portugese gezelschap In.estética), productieleidster Veerle Van Schoelant (Kunstbende, Hush Hush Hush), choreografe Natascha Pire (Tweelicht en zoon, Ensemble Leporello, de Kopergieterij), danser/choreograaf Sidi Larbi Cherkaoui (Les Ballets C. de la B., Toneelhuis), acteur/regisseur Victor Peeters (Kopergieterij, HetPaleis, De wetten van Kepler), acteur Steven Beersmans (D&A, De Zeepcompagnie), acteur/regisseur Koen

Monserrez (Ensemble Leporello, Ensemble D&A), Iris Bouche (Rosas, Toneelhuis), Goele Van Dijck (Inkvis), choreograaf Thomas Devens (Inti), choreografe Alexandra Meijer, choreograaf Koen De Preter (Sasha Walz, D), acteur Nico Sturm (Cie De Koe), choreografen Joke Laureyns en Kwint Manshoven (de Kopergieterij, Kabinet Kunstjes), e.a. In de toekomst plannen we ondermeer samenwerkingen met regisseurs Benjamin Van Tourhout (Ceremonia, Nunc), Koen Monserrez (Ensemble Leporello, Ensemble D&A), Jef Van gestel (het veemtheater, NL), Lenneke Maas (United-C, NL), Robby Cleiren (De Roovers), Nico Sturm (Cie De Koe), jonge dansers/choreografen Sandra Delgadillo en Caroline D'haese en auteur Saskia De Coster ('Jeuk', 'Eeuwige Roem', ...). Het is precies die verzamelde deskundigheid in confrontatie met gemotiveerde jongeren die *f*ABULEUS onderscheidt van andere jongerenprojecten die zich eerder in de hobbysfeer situeren.

Persfragmenten

“Er is enkel voluit ingezoomd op de lange, niet vanzelfsprekende tekst van Gombrowicz en op het acteespel van de dertien jongeren. Een **bewonderenswaardige keuze** is dat. Een illustratie ook van de bewuste ambitie van het gezelschap om het jonge theaterpubliek echt te emanciperen, in plaats van het zoet te houden met wat het graag lust.” (Wouter Hillaert in De Morgen, 15 november 2002)

“De 1000Watt-jury heeft het met haar nominaties voor de Lichtpuntprijs nog maar eens bevestigd: *f*ABULEUS is **een rijzende ster aan de jeugdtheaterhemel**. Het Leuvense gezelschap maakte de laatste jaren niet enkel een reeks goede voorstellingen, maar liet zich evenzeer opmerken door zijn consequent open omgang met jonge makers en spelers.” (Wouter Hillaert in De Morgen, 18 maart 2003)

“Wegens de **uitgesproken artistieke keuze**, het roeien tegen de stroom in en het geloof in het kunnen van jonge mensen, motiveerde de jury. Voor de jonge directeur Dirk De Lathauwer, sinds jaar en dag bezieler van *f*ABULEUS en bijhorende kunstenorganisatie Artforum een opsteker.” (De Morgen, 28 april 2003)

“Het jeugdtheater ligt goed in de markt, heet het ook. Het leidt tot meer troepjes en producties, niet altijd tot meer kwaliteit. **Al timmeren er een aantal (*f*ABULEUS bijvoorbeeld) behoorlijk stevig aan hun weg.**” (Annelies De Waele, De Morgen, 6 januari 2003)

“Jongeren theater *f*ABULEUS neemt al tien jaar **een vrij unieke positie in het Vlaamse theaterlandschap** in.” (Els De Bodt, Het Belang van Limburg, 15 november 2002)

« De laatste jaren staat het Leuvense jongeren theater *f*ABULEUS opvallend vaak in de kijker met een aantal opmerkelijke theater- en dansproducties. (...) Een ideale gelegenheid dus om eens wat langer stil te staan bij een alsnog niet gesubsidieerd gezelschap dat toch al enige tijd aan de weg timmert van **artistiek kwalitatief theater voor en door jongeren.** » (Patrick Jordens in De Scène, februari 2001)

« In Leuven waakt *f*ABULEUS over jong theater. Hun dans/theaterproducties als BAKEN en *Meisje Niemand* kregen **veel applaus.** » (Geert Sels in De Standaard, 2 november 2000)

« Nomen est omen. Het jongeren theater *f*ABULEUS **betoverd** al jaren met **een mix van dans, theater, poëzie, jeugdige gekte en creativiteit.** » (Filip Hermans in Veto, november 2000)

« Dat bij een boel jongeren gepassioneerd bezig (willen) zijn met theater, ziet men al jaren bij Victoria in Gent. Maar ook in Leuven broeit het. *f*ABULEUS geeft al enkele seizoenen jongeren de kans om

onder professionele begeleiding een goede dans- of theatervoorstelling neer te poten.» (Kim Neuskens in Veto, april 2000)

« ...een groep zoals *fABULEUS* maakt school in het Leuvense... » (Béa Migom in een studie over jongerentheater in Vlaanderen, Fevecc-publicatie 2000)

“Sandrine, de winnares van Idool 2004, was nog niet aan zingen toe toen ze als jonge tiener bij *Fabuleus* begon. Ze hield het bij playbacken. *Fabuleus* is de stal waar jong talent uit diverse disciplines zijn eerste stappen zette: Elke Neuville (Woestijnvis), Koen De Preter (Berlijnse danscompagnie Sasha Walz), Rebecca Lenaerts (momenteel op tournee met Sam Bogaerts met de sonnetten van Shakespeare) of Marijs Boulogne (eigen theaterparcours).” (Geert Sels in *De Standaard*, november 2005)

Juryrapporten 1000 Watt

De 1000Watt is een Vlaams-Nederlandse prijs die wordt toegekend aan de indrukwekkendste podiumkunstenproductie van het afgelopen (kalender)jaar voor kinderen of jongeren in Vlaanderen en Nederland. Aan de prijs is een geldbedrag van € 25.000 verbonden.

Maart 2003, nominatietekst 1000-Watt Lichtpunt: “Het Leuvense gezelschap *fABULEUS* kiest bewust voor het maken van jeugdtheater met jongeren, maar richt zich sinds kort op een verruimde doelgroep: van jonge kinderen tot en met pubers en adolescenten. De resolute keuze voor een puur artistieke benadering en het naar waarde schatten van de onervaren spelers en het publiek worden door de jury bijzonder gewaardeerd. Als organisatie is *fABULEUS* de afgelopen jaren duidelijk geprofessionaliseerd, wat is terug te zien in de kwaliteit en de kwantiteit van de voorstellingen. Het gezelschap toont lef door met een niet-artistieke, sociale organisatie een project op te zetten met onervaren jongeren uit de bijzondere jeugdzorg uit Brugge (*Beet, er is alleen maar een stukje af*) en trekt professionele makers van buiten aan die hun sporen inmiddels hebben verdiend, zoals Randi de Vlieghe of Natascha Pire (choreografe).

fABULEUS kiest ervoor telkens met andere, onervaren jongeren te werken en gaat daarbij evidente keuzes, onder andere wat tekstmateriaal betreft (*Meisje niemand, Mijn benen zijn al lang maar de wereld staat op stellen*) bewust uit de weg, wat resulteert in een scala aan producties. *Yvonne (Prinses van Bourgondië)*, waarin dertien spelers van tussen de 16 en 22 jaar de complexe tekst van Gombrowicz spelen voor een publiek van leeftijdgenoten vormt een geslaagd voorbeeld van waar *fABULEUS* toe in staat is: een artistieke voorstelling maken die meer is dan een alternatieve vrijetijdsbesteding.”

April 2003, *fABULEUS* wint de 1000-Watt Lichtpuntprijs, “wegens zijn uitgesproken artistieke keuze, het roeien tegen de stroom in en het geloof in het kunnen van jonge mensen.” De prijs houdt uitnodigingen in voor verschillende festivals: Theater aan Zee 2003 (Oostende), Tweetakt 2004 (Utrecht) en Boulevardfestival 2004 (Den Bosch).

Maart 2004, nominatietekst 1000 Watt-prijs voor *Dromen hebben veters!!!*

Uit de 171 producties voor kinderen en jongeren die de 1000Wattjury het afgelopen kalenderjaar in Vlaanderen en Nederland in première zag gaan, heeft zij vijf voorstellingen gekozen en *Dromen hebben veters* is daar één van!

“Vorig seizoen ontving *fABULEUS* het Lichtpunt voor hun met veel lef gemaakte kwaliteitsvolle, artistieke projecten voor en door jongeren. Dit jaar bevestigt het gezelschap deze ingeslagen weg met de productie *Dromen hebben veters*. Deze dansvoorstelling vertrekt vanuit een relevante

maatschappelijke betrokkenheid en toont een podium dat openstaat naar de wereld, zonder de boodschap al te expliciet te maken. De choreografen, Joke Laureyns en Kwint Manshoven, werkten met een grote en diverse groep kinderen en jongeren. De getoonde bewegingsfrasen getuigen telkens van een geïnspireerde keuze die dicht bij de belevingswereld van kinderen en jongeren staat. Samen vormen de frasen een helder, artistiek doordacht concept, waarbinnen diverse disciplines - beweging, beeld en muziek - steeds op elkaar ingrijpen en elkaar voortdurend versterken. *Dromen hebben veters* maakte indruk op de jury omdat ze, binnen een artistiek uitgeklaarde visie, dwingt tot nadenken over de grens tussen alledaagse beweging en dans, tussen wat kan en niet kan, tussen knuffelfactor en eigenheid, tussen uiterlijke en innerlijke noodzaak. Een voorstelling die hoe dan ook op het netvlies blijft hangen.”

fABULEUS genomineerd voor de Vlaamse cultuurprijzen 2005

Deze officiële cultuurprijzen van de Vlaamse Gemeenschap zijn een blijk van erkenning voor organisaties of personen die door hun artistieke activiteiten of bijzondere verdiensten tijdens het afgelopen jaar een opmerkelijke bijdrage hebben geleverd aan het cultuurleven in Vlaanderen. fABULEUS was 1 van de 3 genomineerden voor de cultuurprijs jeugdtheater. Hieronder wat de jury schreef over fABULEUS:

“In november 2005 vierde fABULEUS niet alleen zijn tienjarig bestaan, maar ook de structurele erkenning als theatergezelschap. Al die tijd bleef fABULEUS koppig volgehouden werken met kinderen en jongeren. Het deed dat met weinig geld en zonder artistieke toegevingen. fABULEUS neemt jonge mensen ernstig, maar gaat niet zonder meer in hun universum mee. Elke productie is het resultaat van een zoektocht, een dialoog tussen de jonge spelers/dansers en de iets minder jonge regisseurs, choreografen of andere kunstenaars, geruggesteund door het fABULEUS-team. De jury prijst het enthousiasme en de zorgvuldigheid waarmee fABULEUS nieuw talent en beloftevolle kunstenaars aantrekt. Evenveel lof heeft ze voor de professionele aanpak van elk productieaspect, de interactie tussen kinderen/jongeren en theatermakers en de openheid én veeleisendheid waarmee telkens opnieuw wordt gewerkt aan voorstellingen. Die spreken het jonge publiek aan, maar bedienen het toch klakkeloos niet op zijn wenken. Het zijn credo's die fABULEUS zowel in zijn theater- als in zijn dansvoorstellingen respecteert. Geen evidente keuze, maar de aanpak werkt wel. Dat bewijzen onder andere de recente voorstellingen *Instant Karma*, *Spelregels* en *Kievielaviedekie*.”